

Leiden viert De Stijl in de openlucht

Theo de With
t.de.with@holandrela.com/nl

Leiden Museum De Lakenhal is al een paar maanden dicht. Toch is het museum sinds gisteren open dan ooit. De nieuwe tentoonstelling '100 jaar na De Stijl' is te zien in de openlucht. Het Pieterskerkhof en het Gerecht fungeren als museumzalen.

Twintig kleurrijke wandschilderingen hebben een plaats gekregen in de schaduw van de Pieterskerk. Ze zijn de afgelopen week ter plekke vervaardigd door kunstenaars uit binnen- en buitenland. Met elkaar hebben ze gemeen dat ze zich als erfgenamen van De Stijl - de kunstbeweging die in 1917 in Leiden is opgericht - beschouwen. Ze maken abstracte kunst, vaak met geometrische vormen en in heldere kleuren.

Bij elkaar is het een bont gezelschap. De uit Wassenaar afkomstige Bob Bonies is met zijn 79 jaar de oudste van het stel. De Duitse Zora Kreuzer is net dertig.

Iedereen heeft zo zijn eigen inspiratiebronnen. De Amerikaanse kunstenaar Gilbert Hsiao laat zich heel erg beïnvloeden door de muziek die hij luistert. Hij is dol op *minimal music* van componisten als Philip Glass en Steve Reich. Zijn wandschildering bestaat uit verspringende streepjes in zwart en geel. Volgens hem is hierin het ritme en de herhaling van de muziek te herkennen. „Niets nieuws. Zelfs Mondriaan liet zich een ceu geleiden al inspireren door de Boogie Woogie.”

Ontdekken

„Als je langs de schildering van Gilbert Hsiao loopt, ziet het er vanuit elke positie anders uit”, zegt Leidenaar Guido Winkler. Samen met zijn partner Iemke van Dijk heeft hij de twintig kunstenaars voor deze tentoonstelling gekozen. Ze hebben de afgelopen tien jaar een netwerk van abstract werkende kunstenaars opgebouwd. „Op de kunstacademie kregen we

in de jaren '80 al te horen dat abstracte kunst verleden tijd is. Daar geloven wij geen snars van. Er zijn

nog heel veel mogelijkheden te ontdekken en dat blijkt ook wel op deze expositie.”

Vanaf een bankje in de schaduw bekijkt de 74-jarige Henriëtte van 't Hoog de drukte op het plein. Zij is het schoolvoorbeeld van iemand die pas op latere leeftijd de abstracte kunst heeft ontdekt. „Jarenlang heb ik klassieke stillevens geschilderd”, vertelt ze. „Nog altijd vind ik die mooi, maar op een gegeven moment was ik er klaar mee. Toen ben ik in de abstracte wereld terecht gekomen.”

Meestal maakt ze objecten van MDF of zink. In Leiden is ze vertegenwoordigd met een schildering in de kleuren paars en groen. „Ik ben met knipsels gaan schuiven tot ik de juiste compositie had. Eerst had ik andere kleuren, maar die vonden ze te donker onder de bomen. Dit is ook mooi.”

Kleurenspektakel

Museum De Lakenhal is de initiatiefnemer van dit kleurenspektakel. Het was in eerste instantie een bittere pil dat juist in het jaar dat wordt gevierd dat het revolutionair

Op de voorgrond het werk van de 74-jarige Henriëtte van 't Hoog.

tijdschrift De Stijl honderd jaar geleden in Leiden ontstond, het museum de deuren gesloten heeft voor restauratie en uitbreiding. Uiteindelijk is van de nood een deugd gemaakt en is gekozen om hedendaagse kunstenaars een podium te bieden in de monumentale binnenstad.

„Honderd jaar geleden zag Leiden er echt anders uit”, maakt museumdirecteur Meta Knol duidelijk. „Het was bruin, ambachtelijk en vies. Er was een oorlog gaande in Europa en in Rusland brak de

communisme uit. Er hing verandering in de lucht. Theo van Doesburg voelde dat feilloos aan. Hij begon in Leiden zijn eigen revolutie.”

Fotografie

Knol wijst erop dat de fotografie in opkomst was. „Voor schilders was er dus geen noodzaak meer om de realiteit weer te geven. Van Doesburg wilde een abstracte beeldtaal die iedereen kan begrijpen. Ook mocht kunst functioneel zijn.” De aanhangers van De Stijl ontwier-

FOTO HELCO KUIPERS

pen daarom net zo makkelijk meubels, servies en huizen. Van dat laatste is een aansprekend voorbeeld te zien op de openlucht-expositie. Op het Gerecht staat het Maison d'Artiste dat in 1923 ontworpen is door Theo van Doesburg en architect Cor van Eesteren. Er is destijds alleen een kleine maquette van gemaakt. Verder zijn er acht

zwart-witfoto's van bewaard gebleven. Op basis daarvan heeft een team architectuurstudenten onder leiding van professor Mick Eekhout een reconstructie gemaakt.

„Het is voor de allereerste keer dat dit ontwerp echt uitgevoerd is”, zegt Eekhout opgetogen.

Zwaartekracht

Hij is er zichtbaar trots op. „Van Doesburg en Van Eekeren wilden een nieuwe bouwstijl creëren, los van de grond, alsof er geen zwaartekracht bestaat. „In die tijd was

het om technische redenen onmogelijk om dit ontwerp daadwerkelijk te bouwen.”

Met zijn team heeft hij het gedaan op de schaal 1:5. Het meet nu vier

bij vier bij vier meter. Het originele Maison d'Artiste zou dus twintig bij twintig bij twintig meter groot zijn. „Dat zou een gigantisch pand zijn geweest. Daar wil niemand in wonen”, aldus Eekhout. „Om het op ware grootte te bouwen zou acht à tien miljoen euro kosten. Dit is echt een van de meest revolutionaire ontwerpen van De Stijl.”

Openluchtexpositie '100 jaar na De Stijl', t/m zondag 27 augustus, Gerecht en Pieterskerkhof, Leiden, geen entree, elke zondag 14.00 uur een rondleiding

Het Maison d'Artiste staat op het Gerecht.

FOTO LEIDSCH DAGBLAD

Dames in Mondriaanjurkjes op de tentoonstelling.

FOTO HIELCO KUIPERS

Een explosie van kleuren op het Pieterskerkhof in Leiden. En niet alleen primaire kleuren.

FOTO HIELCO KUIPERS

Bron: Leidsch Dagblad, 2/6/2017